sportul Magazin

KARL SCHRANZ n-a fost primul...

Schiorul austriac Karl Schranz nu este primul „excomunicat" al lumii olimpice. În istoria de aproape 80 de ani a Olimpiadelor moderne au fost mai multe cazuri de încălcare a regulilor amatorismului care au determinat descalificarea unor sportivi de mare valoare. Unic în excluderea lui Schranz este doar faptul că el n-a fost declarat profesionist, cum s-a întîmplat în toate cazurile anterioare.

● După Jocurile Olimpice din 1912, de la Stockholm, campionul probelor de pentatlon și decatlon atletic, americanul de origine indiană **Jim Thorpe**, a fost obligat să restituie medaliile de aur, întrucît în timpul verii, în vacanțele școlare, jucînd baseball într-o echipă profesionistă, a încasat cîțiva dolari cu care și-a mai îndulcit viața din rezervația de piei-roșii în care locuia. În șase probe, rezultatele sale erau mai bune decît ale campionului olimpic de decatlon din 1948! Numele său a fost șters din palmares, ceea ce i-a înlesnit tînărului, pe atunci, Avery Brundage, să promoveze pe locul 5...

● **Paavo Nurmi**, celebrul atlet finlandez, posesor a nouă medalii olimpice de aur în cursele de fond, multiplu recordman mondial, primul sportiv din lume al cărui chip a apărut pe un timbru poștal și căruia i s-a ridicat statuie în patria sa, voia să-și încheie cariera la Los Angeles, în 1932, cîștigînd maratonul. Dar, întrucît deconturile sale dintr-un turneu anterior de concursuri în Statele Unite a părut prea încărcat, C.I.O. l-a exclus definitiv de pe piste. Abia în 1952, la peste 50 de ani, Nurmi a fost reabilitat, încredințîndu-i-se, la Helsinki, ultimul schimb al ștafetei purtătoare a torței olimpice.

● În aceeași epocă, recordmanul mondial de alergări, **Jules Ladoumègue**, nici n-a mai ajuns la Los Angeles, întrucît, în 1931, propria sa federație (franceză) l-a declarat profesionist, după cîteva încălcări ale regulilor amatorismului.

● Marilor alergători suedezi **Gunder Hägg** și **Arne Andersson** nu le-a fost dat să ia startul la Jocurile Olimpice. Ei stabiliseră numeroase recorduri mondiale în timpul ultimului război și și-ar fi putut încununa cariera sportivă la Jocurile de la Londra din 1948. Dar, încă înainte, în 1945, propria lor federație i-a suspendat pe viață, considerîndu-i profesioniști.

● Perechea vest-germană de patinaj artistic, **Marika Kilius — Hans-Jürgen Bäumler**, a fost obligată să înapoieze medaliile de argint obținute la Jocurile Olimpice de la Innsbruck, din 1964, întrucît încă înainte de competiție patinatorii intraseră în tratative cu impresarii revistelor pe gheață.

RĂZBOI CAILOR PROFESIONIȘTI

Problema amatorismului și a Jocurilor Olimpice capătă uneori aspecte destul de hazlii. Astfel, la ședințele C.I.O. ținute la Sapporo, luîndu-se în discuție probele hipice ce urmează a se disputa la J.O. de la München, s-a ajuns la concluzia că acele splendide exemplare de rasă care ne vor încînta cu grația evoluțiilor lor trebuie neapărat să-și schimbe numele, în cazul cînd acestea (cum se întîmplă de obicei) sugerează vreun produs sau o firmă comercială.

Lordul Killanin, vice-președinte al C.I.O., a spus că rebotezarea cailor va putea da naștere la încurcături. Nu știm în ce măsură vor fi alarmați caii, dar călăreții lor au căzut pe gînduri.

FĂRĂ CUVINTE

— Să încercăm și noi Costică, doar știm să patinăm!

DE SEZON... de G. BADEA

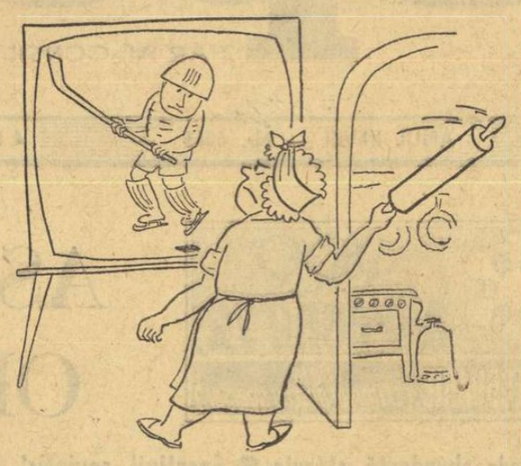

CUVINTE DE ADIO

„Eu nu mai sînt capabilă să muncesc intensiv, iar aceasta este condiția esențială pentru un sportiv ce se pregătește pentru Olimpiadă. Înotul mi-a îmbogățit viața cu o cantitate enormă, aș spune chiar neobișnuită, de experiență. Anii de antrenament au făcut din mine o ființă disciplinată, bucuria de nedescris produsă de lupta sportivă a dezvoltat în mine o latură emoțională care mi-a îmbunătățit întreaga fire. Și totuși trebuie să plec, pentru că nu mai corespund fizicește — din cauza oboselii — unor competiții de înalt nivel. Înotul solicită eforturi epuizante. Sufletul mi-e încă plin de pasiune frenetică pentru sport, dar mîinile și picioarele nu mă mai ascultă ca înainte".

Aceste cuvinte frumoase nu însoțesc retragerea unei veterane a competițiilor sportive, ci aparțin tinerei sportive americane Debbie Meyer, azi în vîrstă de 20 ani, realizatoare a 19 recorduri mondiale și cîștigătoare a trei medalii de aur la Olimpiada din Mexic.

EROII AVENTURII UMANE

FAC SPORT

În noaptea în care un om a văzut, primul, de la cîțiva metri, solul unei lumi virgine și a exclamat exuberant, dar și cu ingenuitate, folosind metafora vieții lui de toate zilele: „Arată ca un teren de fotbal!", în noaptea aceea am știut...

În ziua în care bătrînul navigator solitar, filozofînd pe punte despre tristețea condiției umane, se întreba: „Oare un atlet ascultă muzică atunci cînd se pregătește să parcurgă o milă în patru minute?", în ziua aceea am știut...

În clipa în care am citit că împătimitul vulcanolog a fost campion de box al Belgiei la categoria semigrea și că în decembrie 1966, la Paris, era încă în stare să susțină un meci de exhibiție cu Georges Carpantier, în clipa aceea am știut...

Am știut că Neil Armstrong, Haroun Tazieff sau Francis Chichester vor lua curînd loc într-o mitologie modernă care celebrează marea aventură umană în sfrăfulgerările ei de inteligență, în masa ei de perseverență și în performanța ei sportivă. Era firesc ca un profesor de educație fizică atît de dotat și de îndrăgostit de mișcare, atît de sensibil la artă și cultură, ca Dorin Almășan să atace subiectul neîntîrziat, pentru ca idolii copilăriei sale — o spune în prefață — nu au fost Hanibal, Cezar sau Talleyrand, ci Magellan și Columb, Marco Polo și Stanley. Iată de ce salutăm cu entuziasm opera de debut a colaboratorului nostru clujean:

DORIN ALMĂȘAN: Eroi contemporani. Colecția Agora. Editura Dacia, Cluj, 1971. 200 pag., 9 lei.

Colecția de personalități pe care ne-o prezintă autorul, oricît de subiectivă ar fi selecția (cineva ar putea regreta, de pildă, absența lui Nansen), mijlocește întîlniri, apropie de intimitate și nu de rigoare enciclopedică, cu ași ai voinței și curajului, cărora generozitatea lui Dorin Almășan le-a găsit adesea firul comun în performanță (de orice natură ar fi ea, și nu neapărat fizică). Firește, ca oameni de sport ne-a făcut plăcere să aflăm că, dincolo de indispensabilele calități de alpinist, celebrul speolog Norbert Casteret a fost un bun săritor cu prăjina; că, înainte de a deveni unul dintre cei mai buni înotători subacvatici din Franța, copilului Jacques-Yves Cousteau i se interzisese practicarea sporturilor din cauza constituției sale firave și că doar învățînd să înoate a ajuns cel pe care-l știe azi o lume întreagă; că Alain Bombard, înainte de a fi naufragiatul de bunăvoie, a traversat înot Canalul Mînecii în 1951; că numai miopia l-a împiedicat, pe Chichester să devină boxer profesionist sau să joace rugby în echipa colegiului din Marlborough; că Tazieff joacă, la 54 de ani, cîte un meci săptămînal de rugby. Dar am îngustă astfel aria de preocupări a autorului, pentru că volumul ne vorbește de un Icar al secolului XX, un detectiv al infernului, ultimul romantic al Nordului, îmblînzitorul hidrosferei și alți oameni exemplari, cărora le datorăm în mare parte mai buna cunoaștere a propriei noastre planete. Pentru toate acestea, lui Dorin Almășan o caldă strîngere de mînă!

Victor BANCIULESCU

SPORTUL ÎN LUMEA CELEBRITĂȚILOR

Ne-am obișnuit să găsdulm aici opiniile despre sport — sau exprimate pe marginea lui — ale personalităților cu nume cunoscute, ale antrenorilor sau tehnicienilor, comparîndu-le și analizîndu-le, făcînd pe marginea lor diferite speculații și ierarhizări.

De data aceasta, vom discuta despre sport — sau, mai bine zis, vom asculta scurte păreri — cu celebrități ale... picturii și muzicii, ale astronauticii și literaturii, oameni în viața cărora sportul ocupă, prin firea lucrurilor, un loc mai modest, dar STATORNIC, recunoscut cu nostalgie, sensibilitate și umor.

Dar mai bine să le dăm cuvîntul „invitaților" noștri de astăzi, ale căror mărturisiri le datorăm diverselor ziare și reviste, din care ne-am permis să reproducem flash-interviurile de mai jos:

RENÉ CLAIR

Întrebat dacă se simte atras de sport, cunoscutul regizor francez a răspuns:

— *Toată viața mi-am petrecut-o sub semnul prieteniei cu sportul. Cu multă seriozitate, am practicat în tinerețe scrima, călăria și boxul. Mai ales boxul... Mi-aduc aminte, era moda stilului englezesc de luptă, tehnic, cu mult fair-play, nu era bătaia de astăzi... Îmi plăcea boxul, veneam primul la antrenament, plecam ultimul. Adoram sportul, dar o boală rea mi-a interzis, încă pe vremea primului război mondial, practicarea scrimei și pugilismului. Ar trebui să*

spun acum cît de greu mi-a fost? De ce-aș fi sentimental, ca să mai dau un semn de bătrînețe?! Atît cît pot, fac sport și astăzi, fiind sigur că exercițiul fizic și legile lui mă ajută, nu o dată, să mă concentrez, să rezist, să mă domin...

Dr. CHRISTIAN BARNARD

— Faceți sport, doctore Barnard?

— *Am făcut și fac, nu numai din distracție, dar și din necesitate...*

— Nu cumva exagerați?

— *Nicidecum. Operațiile mele solicită nervii și mușchii, asemenea unei întreceri sportive... Ei bine, făcînd sport, mă antrenez pentru... bisturiu!*

— Ce sporturi ați practicat?

— *În adolescență, am descoperit atletismul, alergînd — în multe concursuri — proba de o milă. Mai tîrziu, am jucat rugby și cricket. Acum mă pasionează tenisul și yachtingul*

— Are, oare, sportul vreo legătură mai intimă cu munca dv?

— *V-am mai spus-o... Sper că într-o bună zi pacienții mei, cu inimi artificiale, vor avea posibilitatea să facă sport, să înoate și să alerge, vor fi oameni în toată puterea cuvîntului... În prezent, consider că mișcarea joacă un rol mare în adoptarea inimii de noul organism. În viitor, rolul acesta va crește..*

FRIEDRICH DURRENMATT

— *Ce-i mai trebuie unui scriitor, dincolo de talent? — a fost în-*

trebat marele dramaturg elvețian

— Multe... Înainte de toate, însă, o bună condiție fizică, pentru a avea o permanentă prospețime spirituală. După mine, sportul ajută extraordinar reușitele vieții și sînt convins că un bun fotbalist, care știe să se descurce pe gazon, va găsi mijloacele cele mai nimerite și pentru viața de toate zilele...

— *Să zicem că ați deveni, peste noapte, antrenor! Ce-ați face? Ce i-ați învăța pe discipolii dv?*

— M-aș da peste cap pentru a face din elevii mei oameni bine dezvoltați din punct de vedere fizic și spiritual.

VALENTINA TEREȘKOVA

— Îi datorez atît de mult sportului, încît n-am să încetez niciodată să-i mulțumesc. Am început

PABLO CASALS

La 93 de ani, celebrul violoncelist se destăinuie:

— *Am spus întotdeauna că sportul e necesar deopotrivă trupului și spiritului, mai ales la oamenii*

tineri. Cîndva — cînd a fost asta? — mi-a plăcut să înot, m-am înscris și la concursuri, dar parcă era un făcut: nu cîștigam niciodată! Cu timpul, am ales violoncelul și nu-mi pare rău... Am practicat alpinismul și tenisul, iar acum nu încep o zi fără o jumătate de oră de gimnastică.

REP.

UMORUL CRONOMETRELOR

Firma japoneză de ceasuri și cronometre „Seico" a montat toate instalațiile de cronometraj electronic ale diferitelor probe olimpice de iarnă și, după cîte se pare, s-a achitat onorabil în ceea ce privește precizia măsurătorilor de timp.

Foarte grijulii cu reclama produselor lor, patronii acestei firme au oferit un mare banchet reprezentanților presei aflați la Sapporo. S-au lansat peste 500 de invitații. În textul acestora nu s-a omis a se repeta că numai ceasul „Seico" este cronometrul ideal, dar s-a omis a se adăuga amănuntul, deloc neglijabil, al orei la care va avea loc recepția. Deși punctualitatea invitaților a lăsat de dorit, totuși amuzamentul nu a lipsit.

REFLECȚII FOTBALISTICE

● **Nu toți juniorii se grăbesc să devină schimbul de mîine. Păi, ce? Poimîine nu există?**

● **Orice echipă poate traversa o perioadă precară. Numai că nu toate o traversează în pas... alergător!**

● **Jucătorii învinși care primesc note mai mari decît învingătorii, nu pot decît să regrete că fotbalul se joacă pe puncte, și nu pe... note.**

● **Unele echipe scapă victoria din mînă, tocmai fiindcă joacă cu pumnii strînși.**

● **Arbitrului care nu aplică întocmai prevederile regulamentare, să i se arate... cartonașul!**

D. MAZILU

111 ÎNTREBĂRI PENTRU ARBITRII DE ORIENTARE ...și un gest pilduitor

O statornică pasiune pentru orientarea turistică l-a îndemnat pe **Dezideriu Heintz** să scrie, pînă acum, o adevărată bibliotecă destinată sportivilor, antrenorilor și arbitrilor din această admirabilă disciplină sportivă. Dacă nici una din aceste lucrări n-a văzut, încă, lumina tiparului propriu-zis, ci doar a mijloacelor de multiplicat în mică serie, explicația trebuie căutată în indiferența unora sau în invidia altora. Autorul lor, în schimb, nu a dezarmat și continuă să aștearnă pe hîrtie pagini după pagini, pentru că — avid fiind de noutăți — el nu păstrează cunoștințele acumulate numai pentru sine, ci le împărtășește, cu generozitate, tuturor celor din jurul său.

Zilele acestea ne-a parvenit, la redacție, ultima sa realizare, o broșură xerografiată în 200 de exemplare (cu lăudabilul sprijin al Consiliului județean pentru educație fizică și sport Sibiu), cuprinzînd 111 întrebări adresate arbitrilor de orientare. Este, fără îndoială, o modalitate atractivă pentru acești oficiali ai concursurilor de orientare de a-și verifica — pe un foarte larg registru — cunoștințele și de aceea credem că toți vor căuta să intre în posesia unui exemplar. Vor avea prilejul să-l aprecieze pe neostenitul antrenor sibian nu numai pentru valorosul conținut al acestui nou opuscul, dar și pentru frumosul său gest de a-l fi dedicat aniversării sfertului de veac de la desfășurarea primului concurs de orientare în țara noastră și, totodată, de a fi destinat fondului de solidaritate internațională contravaloarea exemplarelor ce-i vor fi solicitate. **(S.B.)**

P.S. Broșura amintită se intitulează „Răspundeți la întrebare!" și poate fi procurată fie de la CJEFS-Sibiu, Comisia de turism-alpinism (str. Independenței nr. 1), fie de la D. Heintz (str. Goethe 23, Sibiu).

Răspunde Ion Poștașu

LAURENȚIU GAGEA, BISTRIȚA. Ultima partidă disputată între primele reprezentative de fotbal ale României și Ungariei a fost cea din toamna anului 1958, de la București. După aceea, au mai fost două întîlniri în care, de asemenea, au stat față în față cei mai buni fotbaliști români și maghiari, dar cum ambele jocuri s-au disputat sub titulatura București — Budapesta, nici una dintre ele nu poate figura în palmaresul meciurilor România — Ungaria.

M. MOȚ, OLTENIȚA. **„Deși am pierdut un pariu, în urma răspunsului pe care mi l-ați dat duminică 6 februarie, eu vă mulțumesc pentru amabilitate".** Vă

mulțumesc și eu. Oricum, în viitor, reflectați ceva mai mult înainte de a face pariuri. Dacă le veți pierde pe toate, s-ar putea, pînă la urmă, să-mi purtați pică. Și n-ar fi drept!

DĂNUȚ TĂRANU, TG. FRUMOS. **„Sînt un mare admirator al echipei de fotbal Steaua și aș dori să-mi dați adresa în ziarul „Sportul" — eu locuiesc în localitatea Tîrgu Frumos, județul Iași, strada 7 Noiembrie nr. 32, bloc G 2, scara A, apartamentul 10, etajul II — pentru a putea corespunde cu alți admiratori ai acestei formații".** Evident, în țară sînt mulți steliști. Dar, după turneul din Brazilia, poate că nu le convine să se știe acest lucru! Personal, nu pot decît să admir sinceritatea și curajul dv. Vă voi propune pentru titlul de suporter emerit, în cazul cînd se va înființa un asemenea titlu!

IULIA MARIN, ALEXANDRIA. Puteți oferi unui colecționar numerele 12, 15, 17,22 (din anul 1966), 1, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 15, 18, 19, 21 (din anul 1970) și 1, 3, 4, 7, 8, 9, 11, 15, 16, 17, 18, 21, 23 și 24 ale revistei ilustrate „Sport". Adresa dv.: strada 1907 nr. 3. Bănuiesc că solicitatorii nu se vor lăsa așteptați...

ILIE NICU, COMUNA BOLDEȘTI. **„De cînd semnați această rubrică, sînt stăpînit de gîndul că nu vă chemați Ion Poștașu".** Dar nici Radu Vasilescu, fostul crainic de acum trei decenii, cum credeți dv.! Ne întrebați dacă actrița Carmen Stănescu a făcut pereche cu Geta Pitică-Strugaru, la tenis de masă. Poate, în vilegiatură, la Sinaia sau la Călimănești. Ceva, tot știți însă dv.: talentata actriță a fost, în urmă cu 17—18 ani, o sportivă de performanță, făcînd parte din echipa de tir a României.

ALEXANDRU NIȚOIU, DRĂGĂȘANI. Trimițîndu-ne o poezie dedicată lui Dumitrache, cu exprimări ca aceasta — **„Multă baftă îți urăm"** — încheiați astfel: **„Dacă dv. considerați că aceste versuri vor putea găsi un loc în paginile ziarului, eu aș fi foarte bucuros".** Dv., da. Dar nu putem pentru un singur cititor să-i supărăm pe ceilalți!

DAVID FLORIN, BACĂU. 1. **„Ce s-a întîmplat cu Belphegor? Mi-e dor de el".** Și nouă! Dar, pînă reîncepe fotbalul, își va face reapariția. Progresul va găsi în el un suporter cu forțe proaspete! 2. Nu este chiar atît de greu de a deveni din rezervă titular și... viceversa. Ca atare, Aelenei n-are mai puține șanse decît alți jucători ai Stelei de a fi titularizat în formație. 3. **„De ce Ion Poștașu nu-l are la inimă pe Rică?".**

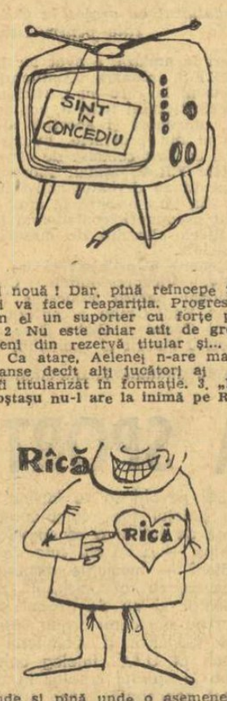

De unde și pînă unde o asemenea impresie? Cînd joacă, îl apreciez. Cînd se joacă, nu. Asta e tot!

ION NĂSTASE, RÎMNICU VÎLCEA. **„Nu sînt frate cu Ilie Năstase, pe care îl cunoaște toată lumea, dar sînt un mare susținător al acestui sportiv pentrucă prin el numele meu e purtat pe întreg globul".** Aveți dreptate. Dacă cei pe care nu-i cheamă Năstase îl iubesc atîta, dar dv.! Atît Ilie Năstase, cît și Stan Smith, „merg" pe 26 de ani. Năstase fiind mai mare cu cîteva luni.

D. DOBRE, BUCUREȘTI. Pentru a deveni arbitru de fotbal, nu trebuie neapărat să fi practicat acest sport. Dar, evident, problemele de arbitraj sînt mai puțin dificile pentru cineva care a fost prezent pe gazon, ca jucător. Din cînd în cînd, Consiliul municipal pentru educație fizică și sport organizează cursuri de arbitri. Vîrsta minimă: 18 ani

Ilustrații: N. CLAUDIU

FOTBAL ȘI PALMIERI peste drum de Europa...

ÎNSOȚIND ECHIPA OLIMPICĂ A ROMÂNIEI

Casablanca...Rabat...Meknes...Fes..Tanger .Casablanca... Nume tulburătoare. Prin mister, prin frumusețe, prin inedit. Itinerarul acesta străbătut timp de 13 zile de echipa olimpică de fotbal a României se ridică, însă, dincolo de imaginație. Pentru că Marocul e mai mult decît o țară caldă, făcută din ceramică arsă a continentului african, așa cum visam în copilărie, înconjurînd lumea pe hartă Marocul adună în sine cîmpia înroșită de atîta soare cu briza răcoritoare dinspre Atlantic și Mediterană. Adună deșertul fierbinte al Saharei cu crestele apăsate de zăpadă ale Atlasului, Marocul adună în sine atîtea civilizații, de la berberi, romani, musulmani, arabi și andaluzi, pînă la influența europeană. Marocul e trecut și prezent. E viață sub soare...

Oceanul respira ușor, în miez de noapte, cînd... am descoperit Marocul. Îl simțeam dincolo de aeroportul Nouasser, îl simțeam ca o boare în aerul acela cald de deasupra cîmpiei aspre. Pînă în oraș, în Casablanca, adică 30 de kilometri, aveam impresia că ne aflăm într-o noapte de vară undeva în cîmpia Bărăganului. Cu 12 ore în urmă lăsasem, însă, acasă, cîmpia noastră înzăpezită de ger. Au apărut aici faimoșii palmieri, au apărut casele acelea albe, absolut albe, care au creat caracteristica și numele orașului, și am înțeles că sîntem la porțile capitalei economice a Marocului. Uneori, însă, ai impresia că frumosul Casablanca, cel mai mare port al țării, e un oraș european. Prin forfota sa, prin fluxul acela nebun de tot felul de Simca, Fiat-uri, Ford-uri și alte ățîtea mărci. Prin bulevardele și magazinele sale, prin plajele imense cu piscine și terenuri de tenis, prin cinematografe și baruri. Dar intervin și elementele personale. Palmierii, la tot pasul, catedrala în stil arab, fîntîna inundată din centrul orașului care cîntă, moscheele sale, Medina — acest colorat univers comercial adunat într-un bazar, unde marea toemeală este la modă. Intervin acele femei cu voal tras peste față, pînă sub ochi, și acei bărbați cu hăinele lor lungi, ca un fel de cămăși de noapte, cu glugi trase pe cap, intervine și clima, și simți că te afli pe pămîntul Africii. Dincolo de toate lucrurile frumoase și de somptuoasele vile din cartierul bogătașilor, există, însă, și periferia orașului, cu cocioabele acelea atît de triste, cu case făcute dintr-un simplu butoi de benzină gol, găurit la mijloc atît cît să încapă un om și să locuiască acolo.

291 de kilometri cu mașina. De la Casablanca la Fes. Poate cel mai frumos drum făcut vreodată. Pînă la Rabat, cîțiva zeci de kilometri, șoseaua este paralelă cu Oceanul. Atlanticul apare deodată de sub dealurile acoperite cu verdeață caldă și cactuși, și dispare la fel de brusc cum a apărut. Îl intuiești, însă, de departe, de cum vezi orizontul fumegînd alb, sub valuri, mai mari decît casa și spumă amețitoare. Nu putem face baie în Atlantic, decît... simbolic, afară e soare, dar sînt numai 15—18 grade. Lăsăm Atlanticul în stînga și traversăm Rabatul, capitala administrativă a țării. Nu stăm decît cîteva minute, pînă la Fes mai e, și a doua zi olimpicii susțin al treilea meci al turneului. Rabatul îl privim mai mult din goana mașinii. Orașul vechi cu ziduri de cetate și vestita moschee distrusă de cutremur prin secolul XVIII. Și orașul nou cu vilele sale moderne. Rabatul e mai mic, mult mai mic decît Casablanca, și dominat de o culoare mai telurică, mai patinată, mai africană. După ce ne despărțim de capitala țării și de Ocean, luăm drumul spre înălțimile medii ale lanțului muntos Atlas, peste zăcămintele de fosfați. Drumul e o adevărată splendoare. Urcă și coboară prin păduri de mandarini și cactuși înalți cît casa. Din cactușii aceștia, unii țărani marocani își fac garduri, poate cele mai sigure din lume. Din cînd în cînd, chiparoșii, sprijină cerul ca într-o pînză de Van Gogh. În văi înundate de soare intîlnim, pe cîțiva kilometri, oameni care scutură măslinii. Imagini inedite pentru noi, ca și acei copii întîlniți în Larache care, în plin centrul orășelului, scuturau mandarinii. După un drum cu serpentine împădurite, „ca pasul Oituz la noi" — cum zice Ghiță — a apărut Meknesul. Orașul ne-a primit printr-o poartă arcuită a vechii cetăți. La Meknes, lîngă zidul de cetate roșiatec, ros de secole, m-am întîlnit cu folclorul marocan. Cîțiva bărbați, numai bărbați, în hainele lor tradiționale, improvizaseră un dans. Dansul marocan se apropie mai curînd de ceremonie decît de spectacol. E o creație colectivă, nu individuală, și aparține grupurilor de dansuri abstracte. În fiecare zi a lunii mai — aveam să aflu mai tîrziu de la un confrate de la Maroc Soir — la Marrakekc are loc un grandios spectacol folcloric, un festival tulburător. În mai, la Marrakekc...

Orașul cel mai împlintat în istorie mi s-a părut a fi Fes. Poate și pentru faptul că marocanii îl consideră centrul spiritual și religios al țării. Al patrulea ca populație în geografia Marocului, Fesul este o desfătare pentru retina avidă de artă. Orașul acesta de munte, clitorit prin secolul XI, are o remarcabilă universitate, cu secții de medicină, litere și drept, și un vechi seminar, dar ceea ce-i conferă distincție sînt superbele edificii în stil hispano-maur, mai ales Medersa Bou Anania — adevărată bijuterie dăltuită în piatră și metal prețios, Sefarine, Mesbahia, moscheea Karaouină, moscheea andaluzilor și impozantul său portic, piața folclorică din Medina. Dincolo de oraș, de orașul nou și orașul vechi, cu casele sale îngrămădite într-o geometrie sufocantă, munții, printre cei mai pitorești din lumea arabă. În acest cadru, cu creste profilate în zare, stadionul orașului, cochet și înconjurat de palmieri, și cu un cîmp de joc teribil de lung și de lat, cu o iarbă ca buretele, arămie din cauza soarelui.

Pe drumul Nordului, spre Tanger, ne-am întîlnit din nou cu Oceanul, mai vînăt sub cerul încărcat de ploaie. Tangerul se leagănă între Mediterană și Atlantic. În orașul acesta, cîndva oraș internațional, se vorbesc parcă toate limbile pămîntului. Dar greu să găsești un petic de pămînt în oraș, cred că nici nu există, orașul e numai hoteluri și magazine, unul lîngă altul, unul peste altul. Hotelul la care a stat echipa noastră, Chellah, are un hol de primire, veritabil monument de artă cu ușă boltite din lemn prețios, filigranat, cu plafon care reprezintă un mozaic dintre cele mai măiestrite din cele văzute vreodată. În holul acela întîlnești ceva din arta lui Velasquez...

Înainte de a vizita portul, la Tanger, pe malul Mediteranei, într-o duminică dimineață, pe o vreme rea, am văzut mai mulți copii și adolescenți bătînd mingea pe plajă, desculți, cu pantalonii sufleca ți. Imaginea ne-a amintit imediat de vestita Copacabana, dar în primul rînd de pasiunea pentru fotbal a tineretului marocan. Atunci, am făcut un prim bilanț: în Maroc există 16 echipe de Divizia A, 32 în divizia secundă, 7 ligi de divizii inferioare, pe regiuni, și toate acestea au, obligatoriu, cîte una sau două echipe de juniori. În fond, Marocul e o țară care a participat la ultimul Campionat Mondial. La Tanger, cel mai frumos spectacol l-am văzut pe stadion. În timpul meciului, am auzit tribunele cîntînd ritmat în limba arabă, în timp ce unul din oameni acompania „ritualul" prin tam-tam-uri șoase dintr-un trunchi de con din ceramică arsă, acoperit cu o piele specială. După un minut de cîntec stacatto, urma o dezlănțuire frenetică. Era mai mult decît o simplă galerie. Era un spectacol de sunet și pasiune.

...În fața Tangerului, Europa se apropie la numai cîțiva kilometri de continentul african. Admiram, prin negură, Spania și Gibraltarul...

Peste două zile, treceam deasupra Tangerului, ducînd cu noi imaginea acestui univers plin de inedit, poezie și fascinație care este Marocul...
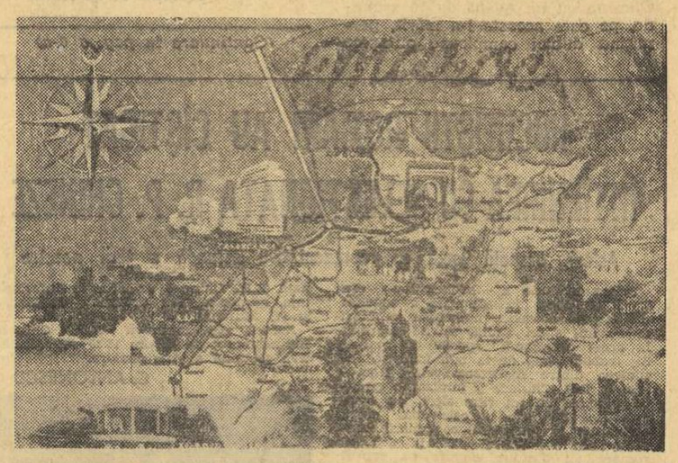
Mircea M. IONESCU